

Izhaja vsak četrtek zvečer. - Uredništvo in upravnništvo v Trstu, V. Francesco d'Assisi 20, L. G. Carducci 7. -

NOVICE

za inozemstvo 25. L. Oglasi, za 1 mm. višine in širokosti 1 kolone (65 mm): za trgovske in obrne oglase 50 stot., za osmrtnice, zahvale, poslana, vabila L. 1'20, oglase denarnih zavodov L. 2'— Mali oglasi: 30 stot. za besedo, najmanj L. 3'—

Analfabetstvo

Od vseh pridobitev človeštva je brez dvoma najvažnejše znanje čitanja in pisanja. Napisana beseda je dvignila človeka nad smrt ter ga posvetila večnosti. Misli, ki so nastale pred tisoči let, živijo še danes med nami in nam govorijo, kakor so govorile pred tisoči let.

Ako bi nam kdo predstavil na pr. Sokrata, največjega modrijana stare grške dobe, v kamenu ali sliki, kaj bi mi danes imeli od Sokrata? Sokrat v pismu pa ostaja to, kar je bil po svoji vrednosti za vesoljno človeštvo: plemenito srce in globoka misel.

S pomočjo napisane besede postajajo največji učenjaki sveta naši učitelji in prijatelji. O njih se moremo vsak dan razgovarjati, vsak dan se moremo potopiti od njih spisanih knjig z njimi pogovarjati. Vsaka knjiga je eno življenje, en svet. V vsaki moremo najti krepilnih sil za našo dušo in pobude za naše nadaljnje in popolnejše snovanje. Ker naše življenje je zelo raznovrstno.

Ko vidimo tako na eni strani, kaj da pomeni pismenost, spoznamo takoj na drugi strani ogromno

škodo, ki jo trpi človek, ki ne zna pisati in brati. Kolike sreče so oropani oni, ki ne znajo čitati, in kolike modrosti, kolikih življenjskih izkustev. Mi gremo seveda lahkega srca preko tega, ali ako se globlje zamislimo v nesrečni položaj onih, ki se ne morejo posluževati knjige, kateri so torej — rekli bi — kljub svojim zdravim očem slepi, tedaj takoj spoznamo, da je to socialni zločin. Pomislimo le, za kako velike vrednote so ti nesrečneži prikrajšani! Znamo, da je kultura skupen kapital človeštva, v katerega so ulagali najboljši sinovi sveta svoje najboljše in najbolj dragocene blagore, da se mi vsi okoristimo z njimi. Medtem pa ko pismeni človek to v resnici dela, je oni, ki ne zna čitati, izključen od uživanja teh blagov. In kdo je tega kriv? Gotovo oni, ki imajo korist od kulture in ki se z njo okoriščajo, a nočejo pomagati še drugim, da pridejo do tega.

Vsako popuščanje v zatiranju analfabetstva, t. j. nepismenosti, bi bilo torej velik greh in sramota za vse one, ki imajo priliko, da širijo med narodom kulturo, da ga tako obvarujejo pred najhujšo temo — pred duševno slepoto.

be svojo zalogo municije. Minulega petka se je v tej zalogi vnel smodnik, ogenj se je seveda bliskovito naglo razširil in vsa zaloga je zletela v zrak. Kakor je izjavil madžarski minister za državno brambo, se je sežgalo pri tej priliki nič manj kakor 30.000 kg smodnika.

Glede človeških žrtev te eksplozije zatrjujejo nekateri listi, da so že sami novinarji, ki so po eksploziji prihiteli na mesto nesreče, našli 14 mrtvih. Madžarska vlada je to vest odločno zanikala. Zgleda, da zares ni bilo človeških

žrtev. Pač pa je umrl neki uradnik, ki je bil svojčas uslužben v tem skladišču, ko je čital vest o tej nesreči v časopisju. Vendar pa je bilo več oseb več ali manj težko ranjenih. O vzrokih te nesreče ni še nič znano. Sumi se, da je bil ogenj podtaknjen.

— **Protih prohibiciji**, zakonu, ki prepoveduje prodajanje alkoholnih pijač, so se dvignili na Norveškem. Protesti so postajali vedno bolj glasni, parlament se je zbal javnega mnjenja in je zato sklenil, naj ljudje sami povedo, ali pijejo rajši vino ali vodo. In tako se bo 18. oktobra vršilo po vsej državi tozadevno glasovanje.

TEDENSKI PREGLED

Italija. Vlada nadaljuje svoja prizadevanja za zboljšanje gospodarskega položaja v državi. Glavni tajnik fašistske stranke je imel v južni Italiji več shodov, na katerih je razlagal program delovanja vlade na gospodarskem polju. Na poti v Rim se je včeraj ustavil v Napolju, kjer je razpravjal z mestnimi veljaki o napoljskih vprašanjih. Medtem pregleduje ministrski predsednik Mussolini vojaške čete, ki so v Toskani na manevrih.

Zitna bitka se nadaljuje z vso vnelo. Dosedanji podatki iz raznih pokrajin kažejo, da bo znašal letošnji pridelek na žitu v Italiji kljub vsem vremenskim in drugim prilikam okrog 55—57 stotov. S to množino žita bo mogla država zadostiti vsakdanjim potrebam svojega prebivalstva. Pri žitni bitki pa moramo vzeti v obzir tudi nje moralni uspeh. Letošnji potek žitne bitke je namreč pokazal, da so kmetovalci spoznali na splošno važnost tega vprašanja. Nakupili so veliko poljedelskih strojev, s katerimi se olajšuje in pospešuje obdelovanje polja, nabavili so si velike množine umetnih gnojil, kojih letošnji učinek jih je prepričal, da so umetna gnojila danes v naprednem kmetovanju neobhodno potrebna; končno so kmetovalci porabili letos veliko izbranega semena, kar daje gotovost, da pride v bodočih bitkah izbrano seme do polne veljave, ker ravno ono vpliva skoro odločilno na kakovost in na količino pridelka. — Vsako stremljenje vlade v tem oziru je treba tople pozdraviti in podpirati.

Jugoslavija. Kljub noti, ki so jo predložile jugoslovenska, romunska in grška vlada bolgarski proti vpadom bolgarskih komitejev, je v so-

boto četa makedonstvujuščih zopet prestopila jugoslovensko mejo pri Strumici v južni Srbiji. Med tolpo teh razbojnikov in jugoslovenskimi orožniki je prišlo do boja. Od teh poslednjih je bil eden težko ranjen, narkar so se komitaši zopet umaknili čez mejo na Bolgarsko. Ni znano, da-li so utrpeli pri tem komitaši kake žrtev. Ta dogodek je izzval v Beogradu veliko osupnenje. Na drugi strani Bolgarska ni še odgovorila na gori omenjeno noto treh držav, akoravno so sofijski listi že objavili vsebino odgovora, ki ga misli Bolgarska poslati vladam v Beogradu, Bukareštu in v Atenah.

Zelo velike važnosti je v sredo sklenjena pogodba med Jugoslavijo in Grčijo. Ta pogodba vsebuje več konvencij, ki regulirajo solunsko vprašanje in s katerim se obenem podaljšuje zvezna pogodba. Ta sporazum predstavlja velik uspeh za Jugoslavijo in tudi za Grčijo. Ta pogodba zagotavlja Jugoslaviji tudi zvezo z Egejskim morjem. Vest o sklenitvi te pogodbe je vzbudila v Beogradu kakor tudi v Atenah splošno zadovoljnost.

V nedeljo so se izvršile v Srbiji občinske volitve. Volilna borba je bila zelo huda posebno med radikali in demokrati. Prvi so zmagali v 1563 občinah Srbije, ostale stranke so si priborile večino v 620 občinskih zastopih. Zelo veliko presenečenje je vzbudil izid volitev v Beogradu, kjer so po zelo dolgi vladni radikalov na občini jugoslovenske prestolnice zmagali demokrati Ljube Davidoviča, ki se imajo za ta uspeh zahvaliti dejstvu, da so se beograjski radikali razdelili za občinske volitve v dve struji in predložili seveda dve kandidatski listi.

DNEVNE NOVICE

Imendan kraljice Helene.

V sredo, 18. t. m. se je praznoval v državi god. Nj. Vel. kraljice Helene. Po mestih so vsi javni uradi razobesili zastave, pa tudi mnogi zasebniki so na ta način počastili imendan kraljice. Zvečer so bili državni uradi razsvetljeni.

Maršal Cadorna v Trstu.

V ponedeljek predpoldne ob 11. uri je prispel v naše mesto maršal Luigi Cadorna, bivši vrhovni poveljnik italijanske vojske v svetovni vojni. Kot gost sen. grofa Segrè-Sartorio se je nastanil v njegovi vili v ulici S. S. Martiri, kjer ga je sprejel i pozdravil v imenu tržaškega mesta občinski komisar comm. Perez. Sprejemu so prisostvovali prefekt gr. uff. Gasti, tržaški škof mons. Fogar ter razni vojaški in civilni dostojanstveniki. Ob 13. uri je bilo prirejeno na čast maršalu v oficirskem krožku intimno kosilo, na katero so bili med drugimi povabljeni tudi poveljnik armadnega zbora general Montanari, divizijski poveljnik general Pugliese, prefekt gr. uff. Gasti, škof mons. Fogar, občinski komisar comm. Perez ter ravnatelj tržaškega salezijanskega zavoda don Rubino. Popoldne — v ponedeljek — je bil maršal povabljen na čajanko v palači prefektore. Ob 18.30

je prisostvoval velikemu pregledu fašistov, ki se je izvršil na trgu Unità. Te slavnosti so se udeležili v velikem številu tudi bivši bojevniki in vojni invalidi, ki so na ta način hoteli pozdraviti in počastiti svojega nekdanjega najvišjega poveljnika. Zvečer je bil maršal Cadorna gost salezijanskega zavoda.

Za prihod maršala Cadorne v Trst se je mesto odelo v praznično obleko, da pokaže tako svoje priznanje visokemu gostu.

Promet tržaškega pristanišča.

Tržaška trgovska zbornica je objavila statistične podatke o trgovskem prometu tržaškega pristanišča v mesecu juliju t. l. Iz teh podatkov izhaja, da je letos v juliju promet padel napram juliju lanskega leta za 894.919 kvintalov, to pomeni, da je v letošnjem juliju šlo skozi tržaško pristanišče za 894.919 kvintalov manj kakor v istem mesecu lanskega leta. Vzrok temu zmanjšanju prometa v tržaški luki so manjši dohodi tovorov po morju in manjši odhodi blaga po železnici.

Skupno je promet tržaške luke padel v prvih sedmih mesecih tega leta napram prometu iste dobe v prejšnjem letu za 4 milijone 779.228 kvintalov.

Novice iz vsega sveta

Lord Kitchener

Vsem je znan še izza angleške vojske proti Burom admiral Kitchener, ki se je ob začetku svetovne vojne kot angleški vojni minister hotel podati preko Severnega morja v Rusijo radi organizacije ruske vojske. Na tej poti pa je križarka «Hamshire», s katero se je vozil lord Kitchener na tem potovanju, zadela v Severnem morju na mino ter se potopila. Od 800 mož broječe posadke ladje jih je ostalo le 12 pri življenju. Tudi lord Kitchener je našel tragično smrt v mrzlih valovih Severnega morja.

Hvaležna Anglija je postavila lordu Kitchenerju, ki ga je svet kot slavnega vojskovodjo imenoval «angleški Hindenburg», spomenik na obali Severnega morja. Njegovega trupla pa do danes niso mogli najti.

Sedaj pa je angleški novinar Power, ki se že več let trudi, da bi našel truplo ponesrečenega angleškega vojskovodje, prinesel v London krsto, o kateri trdi, da hrani zemске ostanke pokojnega lorda Kitchenerja. Pravi, da je krsto našel na nekem ribiškem pokopališču na Norveškem. Ta Powerjeva izjava je povzročila mnogo prekanja med angleškimi listi, dokler ni dala angleška vlada vso zadevo preiskati po posebni komisiji, ki je predvčerajšnjim dala odpreti omenjeno krsto. V krsti pa se niso našli nobeni ostanke kakega človeka.

Švica - obmorska država

Med vojno je Švica potrebo morskega pristanišča zelo čutila. Temu so sedaj odpomogli s pristaniškimi napravami v mestu Basel; od tam pride za 30 lir ceneje kot po Severno morje. Novo pristanišče omogoči letno odpošiljatev blaga za poldrugi milijon ton. Med najtežjimi deli je bilo delo za plovbenost Rena od Mainza do Basela; doslej so prihajale ladje po Renu navzgor samo do Mainza. Trebilnice so delale noč in dan, da so očistile Renovo strugo od Basela do Mainza. Oceanski parniki izločijo sedaj tovore v Rotterdam ali Antwerpnu na renske ladje in te vozijo naravnost v Basel. Tona

pride za 70 dinarjev ceneje kot po železnici. Švica praznuje novo zvezo z razstavo, ki je odprta od 1. julija do 15. septembra in je priklopljena balsemskemu vzorčnemu sejmu. Razstava ima naslov: razstava za notranjo plovo in za izrabljanje vodnih moči. Tudi druge države so zastopane tam, ne samo Švica.

Kmetje na Francoskem

Krasna živina in bogata polja so dokaz blagostanja francoskega kmeta. Minuli so časi, ko je ponujala pred vojno mlekarka liter mleka po 3—4 su. Sedaj se plačuje en frank za liter. Ob nedeljah se peljejo vaščani n. pr. v departement Pas-de-Calais na sprehod z lastnimi avtomobili. Vsi so oblečeni po zadnji modi. Gospodje kažejo zlate verižice in prstane z briljanti, dame si neprenehoma rdečijo usteca in pudraje nos. Kmetje so tako ošabni, da je postala označba paysan (kmet) žaljivka. Zovejo se samo cultivateurs (obdelovalci, namreč zemlje). Res, da bodo vsi ti nedeljski izletniki že zgodaj na polju in v hlevih, kjer delajo z zasukanimi rokavi do temne noči. A vendar to niso stari kmetje. Navzeli so se mestnih šeg in ne marajo pred vsem otrok. V tem oziru so kakor Parižani. Po letošnjih podatkih poljedelskega ministrstva se obdeluje zdaj na Francoskem za 900 tisoč ha manj kakor pred petimi leti, t. j. l. 1921. Ta številka narašča letno za 200 tisoč ha in znaša zdaj že 23 odstot. vseh za polje pripravnih zemljišč. (Obdeluje se v splošnem 22 in pol milijona ha ali polovica vse Francoske, ki meri s Korsiko vred 54 in pol mil. ha). «Matin» tolaži čitatelje s tem, da napreduje poljedelska tehnika in torej izdatnost letine. A to vendar nič ne pomeni v primeri z glavnim zlom, pomanjkanjem delovnih rok, ki napreduje z grozno nevdržnostjo. V petih letih je opuščeno skoro 25% vsega polja. Če se bo nadaljeval razvoj z isto naglico, bo postala francoska vas tekom 15 let puščava, niz mestec z bogatimi rentniki, ki bodo kupovali inozemska živila in nič ne bodo pridelali doma. Če pa bo izumrla vas, bo njej sledila Francoska.

30.000 kg SMODNIKA ZLETELO V ZRAK.

Na Donavi blizu Budimpešte leži otok Csepel, kjer je imela uprava madžarske deželne bram-

DRAGINJA

Življenjske potrebščine in tudi tiste, ki so neobhodno potrebne za vsakega človeka, postajajo od dne do dne dražje. Naše skrbne matice, ki gledajo prav od blizu in najbolj občutijo stalno naraščanje cen, ko kupujejo živila za družino, se z upravičenim strahom vprašujejo, kam da pridemo, ako draginja ne preneha rasti. Ako vzamemo namreč leto 1913 kot zadnje leto pred izbruhom svetovne vojne za podlago za določitev razlike med cenami, ki so veljale pred vojno za najvažnejše življenjske potrebščine, in onimi, ki veljajo danes, pridemo do zaključka, da je draginja od začetka vojne do danes narasla za 580%. V resnici se je izračunalo, da stane gotova količina neobhodno potrebnih življenjskih potrebščin, za katero je dal delavec pred vojno 100 lir, da stane torej danes ista količina 680 lir. In zgleda, da se bodo cene živilom še dvigale.

Draginja je izraz finančnega položaja, kar je v glavnem posledica zmanjšane vredn. denarja, davčnega pritiska in carinske zaščite. Poleg teh glavnih vzrokov pomaga večati draginjo tudi slaba organizacija trgovine, posebno ako se ta-le ne ozira na položaj odjemalca - konsumenta ter ga prepušča tako njegovi nemili usodi.

Zdi se, da je prišla vlada po zadnjih skokih cen življenjskih potrebščin do prepričanja, da je treba vzeti v zaščito odjemalca - konsumenta. Tako je vlada v prvi vrsti ustanovila v večjih mestih države nekake konsumne zadruge za državne uslužbenke, ki bodo tako prišli do živil po cenah, po katerih so te zadruge nakupile ta živila od producentov. Vlada pa pripravlja ukrepe za pobijanje brezvestne špekulacije v trgovini z živilom ter hoče tako obrazovati vse državljanke pred preveliko škodo.

Francé Bevk zapustil ječo.

Danes zapusti naš pisatelj Francé Bevk goriške zapore, kjer je prebil 4 mesece, ker ga je državni pravdnik zatožil radi nekega članka v «Čuku na polci», katerega je sodnija spoznala za žaljivega za kr. vojsko. Francé Bevk je v ječi napisal knjigo o sv. Frančišku Asiškem, katero bo letos izdala Goriška Matica med drugimi svojimi publikacijami.

Veselim se, da pride zopet na svobodo Francé Bevk, ki ga moramo smatrati za enega izmed najboljših naših pisateljev.

Važno za družine padlih a.-o. vojakov!

Pred osmimi leti je končala svetovna vojna, pa vendar so še

stariši, vdove, sirote ali sorodniki umrlih bivših a.-o. vojakov, ki do danes niso še vložili prošnje za doseg vojne pokojnine.

Opozorjamo, da rok za vlaganje tozadevnih prošenj poteče 1. oktobra 1926. Kdor ni ukrenil potrebnega naj brez odloga pride v tajništvo pol. društva «Edinost» s potrebnimi dokazilnimi listinami o smrti ali izginejnu vojaka, da mu bomo sestavili formalno prošnjo.

Prizadeti, požurite se!

Tajništvo.

Napoved grozdja.

Užitninska uprava v Trstu sporoča: «V smislu V. odstavka čl. 184. in naslednjih pravilnika o iztirjevanju notranje užitnine, odobrenega s kr. odlokom od 25. februarja 1924., št. 540, se pozivajo lastniki in upravitelji vinogradov, ki se nahajajo tostran užitninske črte, da naznanijo do 31. avgusta t. l. osrednjemu užitninskemu uradu (Ufficio Daziario Centrale, Punto franco Vitt. Em. II), koliko znaša njihov predvidevani pridelek grozdja.

Tozadevne napovedi se morajo napraviti na posebnih vzorcih v dveh izvodih. Vzorci se dobijo v gori omenjenem osrednjem užitninskem uradu. — Tisti, ki ne napravijo napovedi, bodo kaznovani po zakonu.»

Visokošolski zbor Dijaške Matice.

Dijaška Matica v Trstu naznanja, da se bo vršil visokošolski zbor dne 29. t. m. ob 10. uri zjutraj v društvenih prostorih akad. društva «Balkan» v Trstu. — Dijaška Matica v Trstu.

Dijaška Matica v Trstu.

Redni občni zbor «Dijaške Matice» v Trstu se bo vršil 12. septembra t. l. v dvorani D. K. D. pri Sv. Jakobu. — Odbor.

Pozdrav naših vojakov.

Iz Bengasi v Tripolisu pošiljajo pozdrave svojim očetom, materam, bratom, sestram, prijateljicam in prijateljem naši slovenski vojak: Trošt Anton iz Sent Vida pri Vipavi, Vrčon Josip iz Dobravelj, Muha Ljudevit iz Bistrice, Soban Josip iz Gorjanskega, Arčon Ivan iz Vrtojbe, Flajs Franc iz Bovca, Gomišček Albert iz Solkana, Hrobat Anton iz Dobravelj, Batič Franc iz Šempasa. Ti naši fantje pozdravljajo tudi čitatelje «Novic» in kličejo vsem «Na svidenje!»

VRTNO VESELICO

privedi M. D. «Prosveta» — Trst, v nedeljo 22. t. m. ob 16. uri v DKD pri Sv. Jakobu.

Za zabavo starih in mladih bo preskrbljeno! — Odbor.

V prilogi nadaljujemo z objavo podatkov uradnega izida zadnjega ljudskega štetja. V prihodnji številki se bo to nadaljevalo in bomo tu omenili stanje prebivalstva — seveda kakor je bilo ugotovljeno na uradnem ljudskem štetju — še ostalih krajev Julijske Krajine.

nimajo več niti mehurčka vode. Nebo je te dni odprlo vse svoje pipe ter se docela scedilo. Pričakovati je zdaj trajno lepo vreme. A kdo je to dosegel? Biljanci so vložili prošnjo na vse vremenske oblasti, ki so obljubile dosedanje slabo vreme odpraviti pod pogojem, da se najmanj polovica Bričov in Brik (he, zlasti teh, pa če le mogoče v domači narodni nošit) udeleži v nedeljo 22. t. m. zanimive veselice v Biljani. Torej, hrabri Briči in brhke Brike, od vas je odvisno bodoče vreme. Zato, če nočete imeti več dežja in toče, pridite v nedeljo v Biljano!

IZ KOMNA

Dolgo je že tega, odkar ni bilo prireditve v Komnu. Toliko večje pa je bilo pričakovanje za nedeljsko prireditev, ko je komenska mladina stopila spet na plan. Dokazala je ta dan, da je nekaj zmožna in nudila mnogobrojnemu občinstvu najlepši užitek. Ne bom tukaj podrobno ocenjeval sporeda, ampak povdarim naj samo to, da z discipliniranostjo posameznega društvenika se doseže največji uspeh. Pokazal je to predvsem zbor. Ni bilo tukaj, kar se opaža še vedno pri raznih pevskih nastopih, gledanja na občinstvo, tistega smehljanja, mogoče tudi besedičenja, ampak vsak pevec in pevka je lepo zrl svojega pevovodjo, ki je s svojim temperamentnim nastopom pokazal, da zna prikleniti slehernega pevca nase. Zbor bo s pogostimi vajami premagal še marsikatero težko in bo lahko kos naši najmodernejši pesmi. Enako se moram izraziti o igralcih. Povdariti je treba posebno, da ni bilo slišati tu tistega nesrečnega elkanja, ampak govorilo se je pristni oderski jezik. Potrudil se je vsak izmed igralcev, da se uživi v svojo ulogo in jo poda kar najboljšje.

S to svojo nedeljsko prireditvijo je komenska mladina pokazala, da hoče živeti in udeleževati se na nas prevažnem kulturnem polju. In mi smo ji hvaležni za njen nedeljski nastop in želimo le, da bi se v kratkem spet videli.

BAZOVICA.

Dne 9. t. m. je v ljubljanski bolnici nenadoma preminul Drago Gruntar, dijak VII. realke. Pokojni Gruntar je bil v naših mladinskih vrstah najiskrenejši kulturni delavec. S svojo vzgledno požrtvovalnostjo je nastopil povsod, kjer je bilo potreba pomoči. Med drugimi ustanovami, katerih član je bil, bo najtežje občutilo to izgubo naše M. D. «Zarja». To našo mladinsko organizacijo si je vzel pokojnik posebno k srcu, ker se je zavedal, da mora predvsem v svoji rojstni vasi pomagati mladini do napredka in izobrazbe. Svoj počitnice je povečini žrtvoval v dobro našega društva.

Bil je navdušen sportnik, radi česar je želel med nami vpeljati to zdravo in koristno zabavo, kar se mu je tudi posrečilo. V kratkem času smo ga videli z njegovo mlado in lahko četo na novem igrišču, ki ga je pokojnik skoro sam pripravil društvu.

Zanimal se je na splošno za vsak posamezni odsek, zakar ni čudo, da smo se veselili njegovih počitnic, ker je njegov povratek med nas pomenil nakratno oživljenje delovanja v našem društvu.

Z zadoščanjem je naš pokojni tovariš odšel zopet od nas in stisnili smo mu tedaj desnico v pozdrav. Kdo si bi takrat mogel misliti, da nas ta blaga duša zapušča za vedno. Nista minula dva tedna po njegovim odhodu, ko nas je pretresla vest, da Gruntarja ni več med živimi. Težko nam je bilo verjeti to bridko resnico. Zapustil si nas, tovariš, za vedno. Težko nam bo prenesti, ljubljani Drago, to bol. V naših mladinskih vrstah si zapustil za seboj vrzelj, ki je ne bomo mogli tako lahko izpolniti. Izgubili smo s Teboj mnogo, mnogo, ostal nam je le Tvoj spomin, katerega hočemo ohraniti v naših srcih kot dragocen zaklad.

Družini Gruntar-Urbančič naše globoko sožalje. — Tovariši in tovarišice M. D. «Zarja».

IZ PODGORIJ.

Tudi naše prosvetno društvo «Cvetiči Slavnik» noče zaostati za drugimi društvi. V nedeljo dne 22. t. m. pon. priredi namreč s sodelovanjem nekaterih bratskih društev veliko vrtno veselico. Užitek obeta biti na vsak način velik in zato mislimo, da se bo odzvalo našemu vabilu kar

leze in gre. Nasvidenje torej v nedeljo v Podgorju!

IZ BOLJUNCA.**Drin-drin-drin!**

Halo! Kdo tam? Tukaj telefonski poročevalec iz Boljunca!

Kaj novega? Mnogo novega! Poročam Vam g. urednik, da se je konstituiral obsežen odbor zastopnikov cele občine, ki ima namen prirediti 19. septembra na javnem trgu v Boljuncu velikansko slavnost, katere dobiček je namenjen občinskemu revežem! Slavnost bo vsebovala vinsko trgatve, srečkanje, tombolo, dirke v vrečah, nastop štirih godb, umetne ognje in dr. Odbor se temeljito pripravlja, da bi slavnost čim lepše izpadla. Za to je pa potrebno sodelovanje vseh občanov, ki bodo brezdvomno k temu pripomogli!

IZ MAČKOLJ.

Pozivu bral. pev. društva «Primorsko» na prireditev, ki se jev ršila pretečno nedeljo, se je odzvalo lepo številno občinstvo. Vršilo se je vse v najlepšem redu in splošno zadovoljnost. Navzoči župan g. Radovani in poročnik milicije sta se lahko prepričala, da ne gre pri naših prireditvah za nikako protidržavno delovanje, da je namen naših kulturnih društev izobrazba an napredek! Zato naj se sličnim prireditvam ne stavijo nikake ovire, pač pa naj se kolikor mogoče plesi omejujejo. Program sporeda je otvorila prav res dobra godba iz Sv. Barbare z nacionalno himno. Učenka A. Tul je deklamovala v italijanščini «Slepca». Izgovorjava je bila čista in lepa. Domači pevski zbor je nastopil z Volaričev moški zbor «Na ples» in K. Adamičev meš. zbor «Pri zibelci». Spiljenje in zlitost glasov, pravo harmonijo je mogoče doseči le z mnogimi nepretrganimi vajami. Če vpoštevamo, da vse to pri društvu «Primorsko» manjka, smelo trdim, da je nastopilo naravnost izvrstno! Zato pogumno naprej in uspeh bo dosežen! Naj vas ne spravi vsaka malenkost iz ravnotežja. Oklenite v društvo mladino, učite jo in bodrite! Ricmanjski zbor, dasi sestavljen iz samih mladih moči, je pokazal, da ima same že rafinirane pevce in agilnega pevovodjo! Zelo dovršeno je nastopil z Lajovičev «Kiša» in Adamičev «Kaj pa delajo tički». Slabše sta bili proizvajani naslednji dve točki, izven programa: Adamičeva «Lipa» in zlasti pa Lajovičeva «Pastirčki». Temu so krivi tudi naši ubogi odri, ki so navadno tako majhni in pomanjkljivi, da se glasovi popolnoma ubijajo, kar bi se z lahkoto dalo premagati, če bi zadnje vrste pevcev stale višje.

Pevski zbor «Zveze» iz Ocizle ima tudi dobre moči in od nastopa do nastopa kaže lepše uspehe. Nastopil je z dvema pesmama popolnoma dovršeno!

Kar se tiče burke «Lažizdravnika», moram reči, da je bila igrana nepričakovano izvrstno. Igrali so jo sami domači fantje in dekleta, ki se od zore do mraka trudijo po polju in pičlo odmerjeni čas počitka uporabljajo za izobrazbo. No, trudili se niso zastonj. Moralen uspeh je popoln in pohvala vseh je na tem mestu neoporečna! Izmed moških je bil najboljši Lipe, a dobro mu je sekundiral Boštjan. Oba kmeta, ki sta se odlikovala bolj po svojih maskah, sta tudi zadovoljivo rešila svojo nalogo. Le kmet, katerega je zob bolel, je nekoliko nerazločno govoril — mogoče radi zobobola?! Zdravnik je bil tudi na mestu. Prav dobro je s svojim majestetičnim nastopom rešil svojo vlogo orožnik in tudi pismonoša se je počutil domačega, čeprav ga ni ljubezen preveč razgrevala. Izmed ženskih ulog moram posebno pohvaliti Reziko, ki je s svojo igro pokazala, da ni brez talenta. Tudi Jera je kljub tolikim boleznim, uboga reva — izvrstno sekundirala kmetu Zevniku. Za tak lep uspeh igre, s katero bi lahko nastopili tudi na boljših odrih, gre vsekakor največja zasluga režiserju g. Danilu Pahorju.

Lep popoldan smo preživeli v nedeljo v Mačkoljah. Hvala društvu «Primorsko» za tako lepo prireditev! Sosedne in mnogo krepkeje vasi, vzgledujte se pri Mačkoljanih!

DROBNE NOVICE Z DEŽELE**PODSABOTIN.****Naša prva prireditev.**

Bralno društvo «Na dan» priredi svojo prvo veselico pri g. Alojziju Valentinčiču dne 22. t. m. ob 3 pop. s sledečim sporedom: Italijanska deklamacija; «Izobjeljni sin», žaloigra v 5 dejanjih; «Planšarica» šaljev prizor s planin; «V ječi» burka v 1 dejanju. — Prijatelji poštene zabave, pridite v nedeljo v Podsabotin. Videli bodete, da vam ne bo žal. — Kobilni udeležbi vljudno vabi — Odbor.

IZ JELŠAN PRI IL. BISTRICI.

Ze dolgo ni bilo v naši vasi prireditve. V nedeljo dne 22. t. m. pop. pa hoče naše prosvetno društvo «Sloga» proslaviti na čim lepši način 60-letnico svojga obstoja. Na tej prireditvi bodo sodelovala tudi nekatera sosednja bratska društva in nikomur ne bo žal, ako pride ta dan v Jelšane, kjer bo imel priliko slišati in videti stare in mlade z roko v roki na prosvetnem delu. Zatorej kličemo vam: Pridite!

SUŽID.**Ganglova drama «Sad greha»**

V nedeljo dne 22. t. m. nastopi naše mlado obnovljeno društvo z imenovano igro. Sodelujejo tudi bratska društva, naš tamburaški

zbor pa bo polnil odmora. Nasvidenje.

BRESTOVICA.**Kamnolom na Grmadi.**

V naši občini imamo kamnolom. Nahaja se na Grmadi, znamen našem hribu nad vasjo, kjer so se vršile ob času vojne hude bitke. Kamnolom vodi agilni naš domačin g. Kačič Josip. Kamen je lep marmor, črnobelo žilnat, trpežen in zelo priljubljen. V kamnolomu se pridno dela. Zaposlenih je sedaj dvajset delavcev, ki so vsi domačini. Gotovo je, da se bo kamnolom še nadalje razvijal, tako da se bo lahko zaposlilo v njem še nadaljnjih 30 delavcev.

Za naš kamen se v prvi vrsti zanima podjetje «Cave Ilirico-Romanes», kamor gre vsa proizvodnja.

BILJANA.**Neverjetna vremenska novica!**

Vse zvezdarne in vremenske opazovalnice poročajo, da so natančno pregledale ves nebesni svod in ugotovile, da le tu in tam še plavajo drobni oblaki, ki pa

Širite Novice!

Podatki ljudskega štetja od 1. decembra 1926

Prebivalstvo razvrščeno po občevalnem jeziku in državni pripadnosti.

Občine, frakcije in središča	Število prebivalstva	ITALIJANSKI DRŽAVLJANI					Tujci
		Občevalni jezik					
		italijan- ski	srbsko- hrvatski	govorijo tudi ital.	slaven- ski	govorijo tudi ital.	
7. Gradiščanski okraj							
Biljana	1299	15	—	—	1277	25	7
Brazzano	929	130	—	—	—	—	9
Capriva	1353	138	—	—	3	3	3
Chiopris-Viscone	1022	45	—	—	—	—	1
Kormin	6438	705	—	—	137	—	29
Čorona	531	1	—	—	—	—	—
Kožbana	1256	17	—	—	1070	254	3
Dolenje	1435	40	—	—	400	343	—
Fara	1766	103	—	—	2	2	—
Gradiška	4717	1533	—	—	39	39	29
Mariano	1386	—	—	—	4	2	1
Medana	979	18	—	—	961	17	—
Medea	1216	16	—	—	—	—	—
Moraro	743	16	—	—	—	—	—
Moša	1329	21	—	—	20	—	3
Romans	2165	92	—	—	—	—	5
Sagrado	1993	1389	—	—	70	67	13
Sv. Lovrenc pri Moši	1146	74	—	—	5	3	1
Versa	671	21	—	—	—	—	—
Villese	1309	45	—	—	—	—	1
Gradiščanski okraj	33683	4419	—	—	3986	755	105
8. Tržiški okraj							
Aiello	1595	13	—	—	—	—	—
Oglej	2900	2893	—	—	—	—	7
Campolongo	1189	1188	—	—	—	—	1
Červinjan	3304	3304	—	—	—	—	—
Doberdob	516	36	—	—	480	480	—
Devin	658	142	—	—	516	345	—
Fiumicello	4470	237	—	—	7	—	2
Fogliano	2157	2153	—	—	—	—	4
Gradež	5219	5175	—	—	—	—	44
Joanniz	696	696	—	—	—	—	—
Tržič	11838	11216	—	—	227	172	192
Muscoli-Strassoldo	1834	336	—	—	—	—	14
Perteole	1792	246	—	—	—	—	4
Ronki	4846	4298	—	—	348	150	17
Ruda	1675	10	—	—	—	—	—
San Canziano	2799	2787	—	—	1	—	5
Šempeter ob Soči	1516	1502	—	—	—	—	7
San Vito al Torre	1848	647	—	—	—	—	—
Scodavacca	1048	39	—	—	—	—	4
Staranzano	1389	1339	—	—	45	15	5
Tapogliano	643	—	—	—	—	—	—
Terzo	1904	1904	—	—	—	—	—
Turriaco	1620	1619	—	—	—	—	1
Villa Vicentina	1246	45	—	—	—	—	—
Visco	933	153	—	—	—	—	—
Tržiški okraj	59635	41978	—	—	1624	1162	307
9. Trbiški okraj							
Žabnice	903	44	* 525	47	205	8	129
Malborghetto	656	57	* 488	31	8	—	85
Pontefella	702	315	* 352	69	6	1	29
Belapeč	866	44	* 426	26	27	2	369
Leopoldskirchen	343	60	* 203	—	61	—	19
Trbiž	4003	654	* 2012	85	251	12	1086
Ukve	771	33	* 179	14	548	27	11
Trbiški okraj	8224	1207	4185	270	1106	50	1726
10. Koprski okraj							
Koper	8622	8432	2	2	91	59	97
Čezarji	368	5	—	—	363	244	—
Pobegi	659	155	—	—	504	397	—
Bertoki	488	174	—	—	314	201	—
Čerè (?)	223	223	—	—	—	—	—
Šent Tomaž	248	174	—	—	74	49	—
Škocijan	513	511	—	—	2	—	—
Tribano	149	149	—	—	—	—	—
San Marco	407	407	—	—	—	—	—
Sermio (?)	183	139	—	—	44	27	—
Prade	212	187	—	—	25	12	—
Dekani	6141	21	3	—	6108	988	9
Dolina	5215	109	22	6	5052	192	32
Izola	8457	6110	—	—	2340	2340	7
Marezige	3170	47	3	—	3120	1421	—
Milje	5480	5345	—	—	59	36	76
Valle d' Oltra	2551	2536	12	8	—	—	3
Monti (?)	1434	224	—	—	1210	917	—
Škofije	1772	310	—	—	1462	1141	—
Plavje	829	67	—	—	762	451	—
Ocizla-Klanec	2361	45	—	—	2509	421	7
Pomjan z okrožjem	4397	2343	—	—	2049	1566	5
Buzet z okrožjem	16361	4160	10015	7899	2170	1815	16
Piran z okrožjem	14158	13332	—	—	764	764	62
Roč z okrožjem	3399	417	2869	1962	112	23	1
Koprski okraj	87997	45622	12926	9877	29134	13064	315

* Vsi Nemci

Gospodarske novice

ŽIVINOREJA BREZ TRAVNIKOV.

Večidel smo upravičenega mnenja, da je živinoreja brez travnikov nemogoča. Travniki dajejo glavno krmo za zimski čas, zato so važni in neobhodno potrebni pri vsakem gospodarstvu. Tudi poleti nam večkrat in veliko pripomorejo, če zmanjka druge krme. Jeseni nam dajejo za pašo. Dobri, rodovitni travniki so zaradi tega v resnici velik zaklad za vsako gospodarstvo, posebno v živinorejskih okrajih.

Resnica je pa vendarle, da se da tudi brez travnikov izhajati in da se na mnogih gospodarstvih pečajo z živinorejo brez travnikov. Vso potrebno krmo pridelujejo namreč na njivah. To vidimo po krajih, kjer manjka pravih travniških leg, kjer manjka tako imenovanih naravnih ali prirodnih travnikov. Sam sem imel svojčas priliko na Češkem, da sem posloval na veleposestvu, kjer je manjkalo travnikov, kjer so vso potrebno krmo pridelovali na njivah. Namesto, da so napravili iz njiv slabe travnike, so sejali vso potrebno krmo na njivah, in sicer v podobi večletnih deteljnih mešanic in drugih krmskih rastlin (zelene turščice, grašice, živinske pese).

To vprašanje je tudi za nas važno, in sicer za take kraje, kjer imamo sicer travnike, toda travnike, ki ne ležijo v travniških legah, ki torej niso naravni ali prirodni, ampak ki ležijo v bolj suhih njivskih legah in so zaradi tega slabi. Taki travniki bi nam veliko več vrgli, ako bi jih obdelali za njive in za pridelovanje detelj in deteljnih mešanic. Po takih legah se da z deteljnimi mešanicami veliko več doseči in boljše izhajati kakor pa s slabimi travniki. Take večletne mešanice dajejo po več košenj, dajejo bolj bogate košnje in bolj tečno krmo. Na ta način se da še marsikje živinoreja dvigniti, kajti na vse zadnje sta obilnejši pridelek krme in boljša krma vendarle glavna pogoja za napredek živinoreje.

Kolikor slabši so naši «njivski» travniki, toliko več vredna so večletna deteljišča, ki jih uvrstimo v njivski kolobar. Kolobarjenje z večletnimi mešanicami trav in detelj je tedaj najboljši nadomestek za slabe njivske travnike. V takih mešanicah bi moralo biti dve tretjini do tri četrtine detelj in ena četrtina do ene tretjine trav, da bi odgovarjale vsem stavljenim pogojem za boljše košnje, kakor nam jih dajejo danes naši slabi njivski travniki.

KOPANJE PRAŠIČEV IN GIBANJE NA PROSTEM

Kdor hoče dvigniti uspehe pri rejji plemenskih prašičev, mora

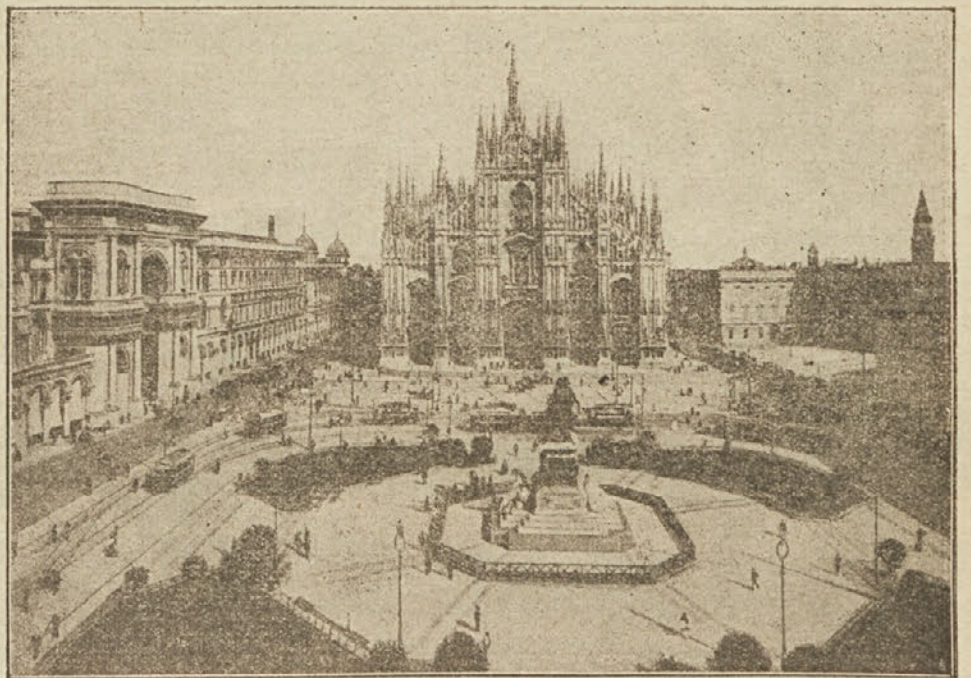
ugoditi najnaravnejšim potrebam takih živali. Kakor sta dobra klaja in dober svinjak dva važna pogoja za napredek teh živali, ravno tako je gledati tudi na to, da jim ničesar ne manjka, kar zahteva dober počut in zdravje prašičev.

Tem živalim je treba, da se zadostno pregibljejo na svežem zraku. Plemenske živali morajo ven, na prosto, na pašo. Mirno ležanje po svinjaki ne odgovarja plemenskim živalim. Praseta morajo od mladega ven, na solnčno trato, na bližnjo pašo ali v ograjen sadni vrt, da se tam poljubno preskačejo in izprehodijo. Res nam delajo z ritjem nekoliko škode, ali zato se telesno in zdravstveno veliko bolje počutijo in tudi bolj razvijajo. Vsak dan bi morale te živali za nekaj časa na prosto. Če nimamo boljše prilike za pašo, naj se spuščajo v ograjena tekališča, da se tam po svoji volji razgibljejo in naužijejo svežega zraka. Najslabše pa je, če jih zapiramo v temne in premalo zračne svinjake in če jih pustimo kakor jetnika dan na dan po teh tesnih prostorih. Zlasti mladim in plemenskim svinjam to močno škoduje.

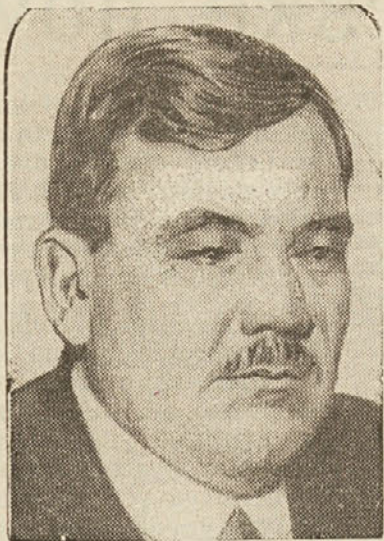
Pri prašičih je tudi to uvaževati, da so debelokožci, da si radi drgnejo kožo in da se tudi radi kopljejo. Vse to povzroči srbečico, ki nastaja na koži vsled menjave kožnih lusk. Prašič se vleže kamor je, v vsako lužo in vsako blato, ne zaradi tega, ker je žival nesnažna, ampak zaradi tega, da pride do moče in hladila, ki ga potrebuje zlasti v poletnem času. To hlajenje in ta moča mu znatno pripomoreta, da se bolje počuti. Te živali sploh ljubijo, da se v poletni vročini zadosti ohlajajo. Zato jim moramo nuditi tudi priliko, da se kopljejo, in če ni drugače mogoče, jih moramo z vodo polivati in umivati. Po vsakem takem kopanju jim dé silno dobro, če morejo v senci dreves mirno ležati. Snaga, hlad in kopel jim v poletnem času silno ugajajo. Pri taki strežbi nam živali vidno dobro uspevajo.

Čim večjo važnost polagamo na prašičerejo, tem bolj moramo skrbeti, da se živalim dobro godi.

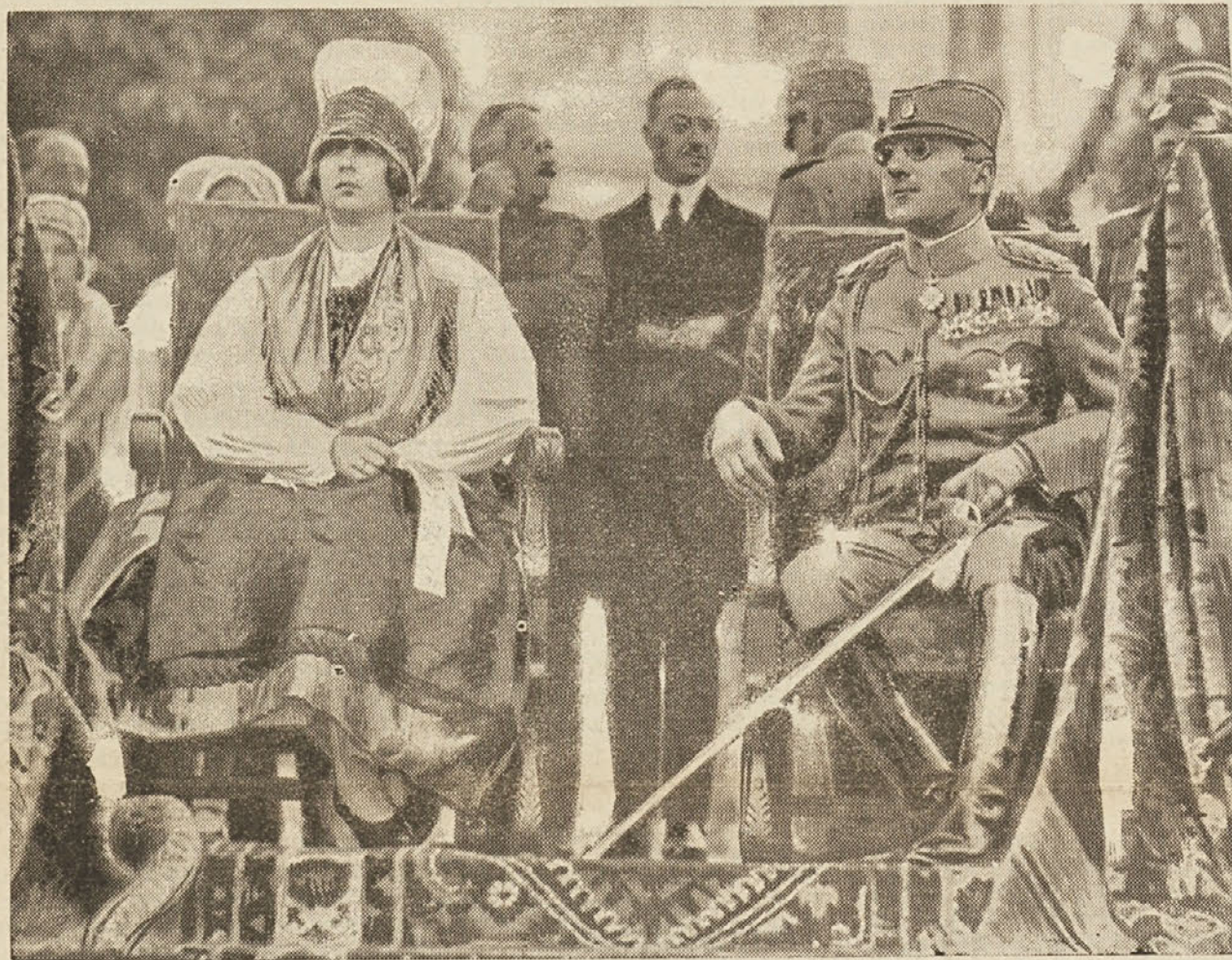
Ustrezati moramo njih naravnim zahtevam in potrebam!

Milanski dom (stolna cerkev), ena najlepših cerkev na svetu. Začeli so jo zidati leta 1386 in je bila dovršena leta 1813. Zidali so jo torej 427 let, seveda so bili v tej dobi desetletja in desetletja dolgi presledki, ko je delo pri gradnji te svetovnoznane cerkve popolnoma počivalo. Cerkev leži na prekrasnem trgu, ki tvori danes središče Milana. Na zunaj učinkuje pogled na to cerkev zelo globoko, ker je sta zidana iz lepega mramorja od Lago Maggiore, ima na strehi veliko število vitkih stolpičev z nebroj okraski, med katerimi je nad 2000 mramornastih kipov. Notranost cerkve je 148 m dolga, 88 m široka. Tu se hranijo pomembni umotvori. Najvišji stolp meri 108 m.

Calles, predsednik mehikanske republike, in stolna cerkev v Mehiku, kjer se vrše veliki boji med državo in duhovščino.

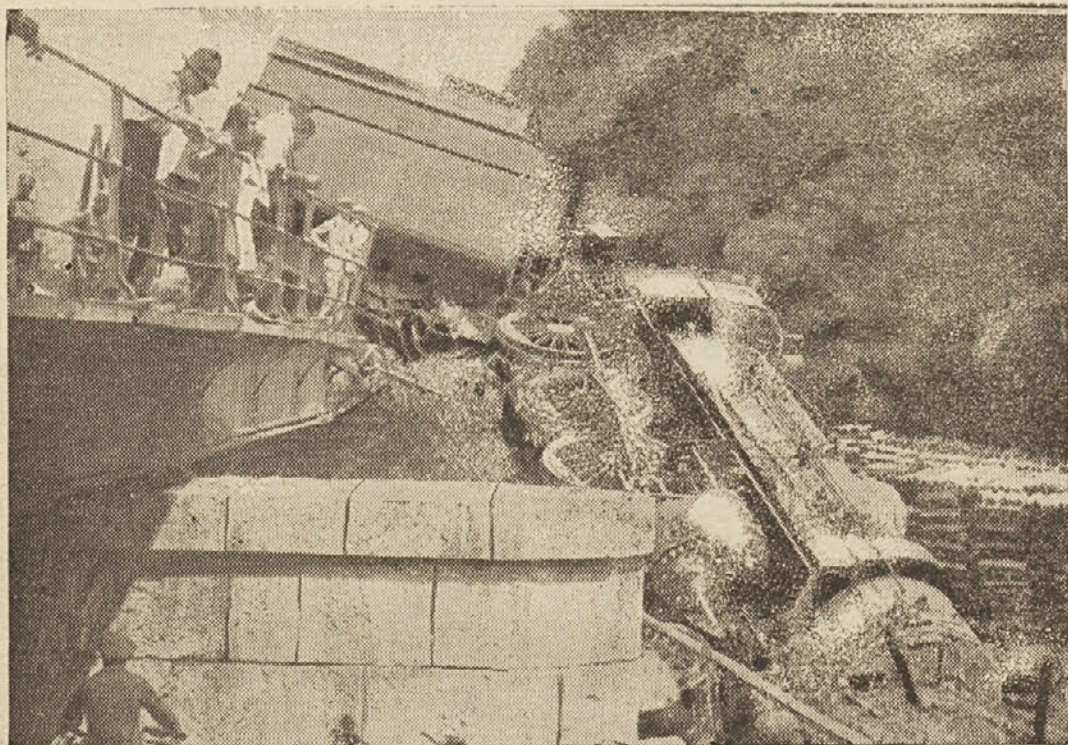

Narodne noše so se vzdržale pri večini narodov v nasprotju z izpremembam mode sledečimi oblačili višjih stanov posebno mestnih ljudi. Najprej so se kmetje začeli drugače oblačiti kakor meščani tekem 16. stoletja, ko so postala nasprotja med mestom in deželo, ponekod posebno radi kmetjskih puntov, ostrejša. Vendar pa se je ta ločitev izvršila šele v 17. in 18. stoletju. Pri nekaterih narodih so narodne noše ostale do danes v velikih čisljih. Pri tem so se seveda narodne noše v dolgi vrsti let izpolnile primerno umetniškemu čutu

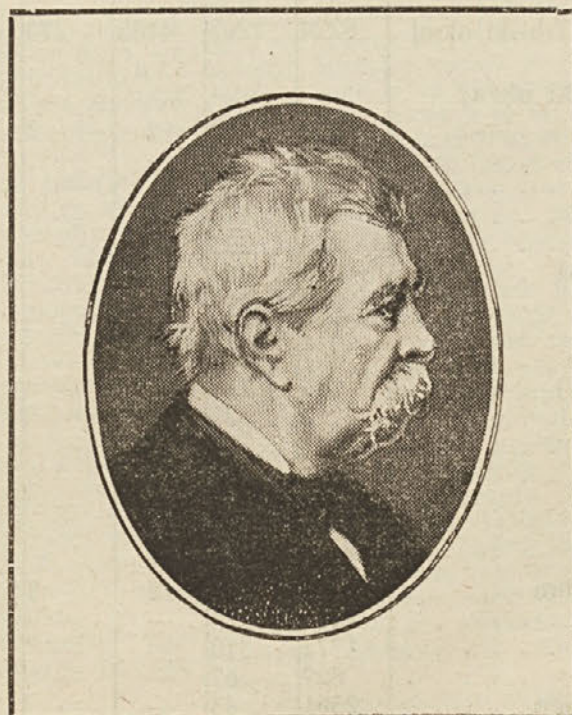
dotičnih narodov in pri teh se še danes nosijo narodne noše ob slovesnostih. Pa tudi v mestnih dvoranah niso redke pri teh narodih prireditve, na katerih se dame kretajo v narodnih nošah, ki predstavljajo včasih zelo veliko vrednost. Pri narodih, kjer nahajamo posebno lepe narodne noše, je v navadi, da se kraljica in kraljičine oblečejo v narodno nošo, ko se podajajo med narod. Tako nam kaže tukaj slika jugoslovensko kraljico Marijo v pestri gorenjski narodni noši ob strani kralja Aleksandra na slavnosti otvoritve spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju v Kranju dne 1. avgusta t. l.

Skupina palm iz okolice Dubrovnika v južni Dalmaciji, kjer je tudi pozimi tako milo podnebje, da vspevajo na odprtem palme, razni kaktusi, prekrasni oleandri in druge rastline, ki rastejo drugače le v vročih krajih Afrike.

Železniške nesreče se vrstijo po vseh državah ena za drugo. V Franciji se pripeti skoro vsak dan kaka železniška nesreča in ni še dolgo, odkar so listi poročali o železniški nesreči v Münchenu v Nemčiji, kjer je prišlo na desetine ljudi ob življenje. V Jugoslaviji kjer so železniške nesreče zelo redke, se je o priliki zadnje povodnji vtrgal med Lazami in Zalogom ob Južni železnici onstran Ljubljane plaz ter obsedel na progi. Brzovlak, ki je neposredno za tem vozil ondot z veliko brzino, je zavozil v plaz, radi česar je lokomotiva skočila s tira čez pobočje mostiča v jarek hudournika Besnice ter se zarila v zemljo. Hladnokrvnosti strojevodje se je zahvaliti, da ni bil nihče izmed potnikov ranjen. Slika nam kaže lokomotivo v jarku.

France Miklošič, največji jezikoslovec preteklega stoletja. Kakor smo poročali že v zadnjih «Novicah», je bil temu velikemu učenjaku odkrit v Ljutomeru spomenik dne 8. t. m. Slovesnosti odkritja so se poleg ogromne množice ljudstva udeležile delegacije vseh vseučilišč Jugoslavije.

IZ BEKE PRI KLANCU.

Beka — čisto majhna zakotna istrska vasica — ni še videla toliko ljudi, kot pretečeno nedeljo. Domače društvo «Lilija» je privabilo skoraj 1000 gostov na svojo prireditev. Ker je cerkveni patron sv. Lovrenc, se je tedaj v nedeljo praznovalo opasilo na način, o katerem bodo pozni beški rodovi govorili. Zjutraj je daroval č. g. župnik iz Klanca slovesno sv. mašo, a popoldne je bila veselica, pri kateri so nastopili domači zbor in zbori iz Klanca, Kozine, Prešnice in Boršta. Obsežno dvorišče g. Povha lepo okrašeno je bilo polno občinstva. Ne bom se spuščal v podrobno oceno, ker so nam zbori iz Kozine, Klanca, Prešnice in Boršta itak znani, saj smo jih nešteto krat že čuli. Omenim naj le domači zbor, ki nas je naravnost iznenadil. «Lilija» je v nedeljo pokazala, kaj zmore vztrajno delo, zato pa danes tudi lahko uživa lepo zadoščenje. Kakor zbor, tako so se odlikovali tudi domači igralci pri igri «Voščilo za god». Vsi smo odnesli najboljše in najlepše utise iz Beke, želeč, da bi nam društvo «Lilija» čim prej še kaj pokazalo sadov svojega dela.

Ne smem pozabiti pohvaliti tudi dolinsko godbo, ki je žela splošno pohvalo!

IZ BEKE.

Podpisani odbor Izobraževalnega društva «Lilija» na Beki se iskreno zahvaljuje občinskemu predstojništvu za izdano dovoljenje, s katerim je zamoglo tako sijajno nastopiti v nedeljo, 15. t. m. Zahvaljuje se nadalje č. g. župniku Sokliču za daritev slovesne sv. maše in za nepoplačljivi trud pri režiji igre. Hvala bratskim društvom za prijazno sodelovanje, hvala vrli dolinski godbi, katero vsem najtopleje priporočamo, hvala cenj. občinstvu, ki nas je obiskalo v tako ogromnem številu in konečno najlepša hvala mlademu pozhrtvovalnemu pevovodji g. Hreščaku in brat. društvu «Zveza» iz Ocizle za posojeni oder! — Odbor Izobraž. druž. «Lilija».

Književnost in umetnost

«Radi oreha». Katoliška knjigarna v Gorici je izdala priprosto trodejanjo Dragotina Vodopivca «Radi oreha». Prav dobrodošla za kmečke odre. Prodaja Katoliška knjigarna v Gorici, via Carducci 2, Štokova knjigarna v Trstu, via Milano 37. Cena 3.— lire.

«Slovenski pritrkovavec». Pravkar je izdala Katoliška knjigarna v Gorici 136 strani debelo knjigo «Slovenski pritrkovavec», ki jo je spisal svetnik Ivan Mercina, državni glasbeni učitelj v Gorici. Knjiga je navodilo za pritrkovanje cerkvenih zvonov po škrlakah. V predgovoru je zapisano: «Mi Slovenci smo že po naravi pritrkovavci». Treba je, da se pritrkovanje ohrane, da se ta lepi običaj razvija in spopolnjuje. 243 vzorcev za pritrkovanje je pisatelj nakopičil. Tako knjigo ni imel doslej še noben narod v Evropi.

Dobi se pri Katoliški knjigarni v Gorici, via Carducci 2, v Štokovi knjigarni v Trstu, via Milano 37. Nevezana 8.— lir, vezana v platno 11.— lir.

Dr. Klement Jug, 1926. Izdalo in založilo «Dijaško društvo Adria» v Gorici. Tiskala Narodna tiskarna v Gorici. Strani 156. Cena 10.— lir. Knjiga obsega sledeče sestavke: Jelinčič, Dr. Klement Jug; univ. prof. dr. France Veber, dr. Jug — človek in znanstvenik; dr. A. Sodnik, Aforizmi; dr. Bartol, dr. Jugov etični nazor; Jelinčič, Jug — planinec, — Dijaštvo, mladina, tebi je knjiga namenjena, tebi posvečena; posegaj pridno po njej! Noben slovenski izobraženec naj ne bo brez te knjige, ki odpira pogled v življenje tega genialnega Slovenca!

«Oče, budi volja tvoja», spisal dr. Ivan Pregelj. Katoliška knjigarna je izdala knjigo pod gorenjim naslovom. Obseg 108 strani, 12 risb Saše Šantla. To knjigo je izdala že prevaljska Družba sv. Mohorja, toda nova izdaja je nekoliko spremenjena in ilustrirana. Prodaja se v Katoliški knjigarni v Gorici, via Carducci 2, v Štokovi knjigarni, via Milano 37 v Trstu po 3.50 lir.

«Zadnji dnevi velikega mučenika». Katoliška knjigarna v Gorici je izdala «Zadnje dneve velikega mučenika», povest iz misijonskega delovanja v severni Ameriki. Strani 80 broširano 4.— lire. Prodaja Katoliška knjigarna v Gorici, via Carducci 2, in Štokova knjigarna v Trstu, via Milano 37.

«Nova Talija». Ravnokar so izšli v zalogi «Narodne Knjigarne» v Gorici tri novi zvezki «Nova Talija» št. 4, 5, 6. Ceni zvezkom št. 4 Lir. 4.—, št. 5 Lir 3.—, št. 6 Lir. 3.—. Dobè se pri založništvu in drugih slovenskih knjigarnah.

«Nova Talija» št. 4 priobčuje komedijo v 4. dejanjih s petjem «Divji in nedeljski lovci», izpod peresa znanega pisatelja in humorista Starovaškega. Snov je vseskozi mična. Glavno vlogo ima po vsem Vipavskem znani «Raubšic» Laskar z Dol. Otlice. Igra je primerna za podeželske odre ter po svoji obsežnosti zadostuje, da se uprizoni brez drugih točk. Napevi pevskih komadov naj se tako priredijo, da se povzamejo po kakih narodnih pesmih. Igra se do sedaj še ni igrala. Ko doživi krstno predstavo, bo brezdvomno zavzela odlično mesto na naših

odrih. Krasnih scen ne manjka v komediji, tako, da poslušalca kar lomi smeh. Društva, ki imajo srečo, da štejete med svojimi igralci dobre moči, poskusite s to komedijo. Komedija je tip pristnih narodnih predstav, kakor so Legijonarji, Rokovnjači, itd.

«Nova Talija» št. 5 vsebuje enodejanko «Priatelj, rešil si mi življenje», katero je po L. Simonsu priredil Karlo B. Burka je kratka. Nastopijo trije igralci in ne zahteva skoraj nikakih posebnih sposobnosti. Burka se prištevava v vrsto onih, po celem Slovenskem znanih Vinko Vodopivčevim burkam, ki so razveselile že na stotisoče našega ljudstva.

«Nova Talija» št. 6 vsebuje rusko šalo «Snubač», spisal A. Čehov. Ni treba, da še posebej omenjamo vsebino tega dela. Saj Čehov je v vrsti največjih ruskih pisateljev. Ali «Snubač» zahteva od igralcev že rutiniranosti in zmožnosti igralcev mestnih odrov. Besede Čehova režejo, so trpke. Stavki rezke satire so kratki. Dvoogovor hiter, nagajiv, tako, da mora igralcem jezik teči kot namazan. — Šala je kratka a bogata na vsebini, kjer se bojuje ljubezen z zasebno lastnino.

Za naše kmetovalce

Kmetijska razstava na Ljubljanskem velesemmju se priredi v dobi od 4. do 13. septembra 1926. Obsegala bo: razstavo konj, mlekarsko, vrtnarsko in čebelarsko razstavo; potem razstavo kmetijskih strojev in strokovno-poučno razstavo.

Kmetijska posojila vojnim po-hablencem. Na podlagi najnovejših odredb se dovoljuje iz državnih sredstev pohablencem posojila za nakup kmečkih posestev do najvišjega zneska 30.000 lir. Država je stavila v ta namen na razpolago znesek 115.000.000 lir. K plačevanju obresti in amortizacijskih obrokov prispevajo v malem odstotku tudi državne bojeviške zveze.

Osuševanje Prevala. Med Vipolžami in Mošo, na severni strani železnice iz Gorice v Krmin, se tazuje precejšen zemljiški kompleks, v približnem obsegu 600 hektarjev (krog 1500 njiv), ki je deloma močvirnat, deloma pa jako slabo izrabljan kot travnik. Pravijo mu «preval». Že pred dobrimi 60 leti se je porodila ideja, da bi se to zemljišče osušilo in odprlo bolj intenzivnemu obdelovanju goriškega deželnega zhora je prišlo v eni ali drugi obliki to vprašanje v razgovor. A definitivnega se ni ničesar ustvarilo. Kakor pa sedaj kaže, se bliža ta davna želja prizadetega prebivalstva uresničenju! Vlada je s prejšnja izvršitev osuševanja prevalskega močvirja v svoj program in objavila v Uradnem listu svoj tozadevni sklep. Naj bi beseda že v kratkem meso postala.

Razne vesti

Družabne razmere v Indiji

O priliki obiska Rabindranatha Tagoreja v Rimu piše Achille Loria v «Echi e Commenti» o socialnih razmerah v Indiji, kakor so jih ustvarili Angleži z industrializacijo: «Po velikih indijskih mestih najdemo delavska stanovanja, v katerih je običajno stlačenih do 15 oseb v eni sami izbi. Kakšne so fizične in moralne posledice, si lahko mislimo. Glavne žrtve teh razmer so ženske, ker so šibkejše in ker so bolj priklenjene med štiri domače stene. Odtod ogromna umrljivost žensk, dvakrat večja nego moških; toda tudi ostala mesta so morilna za matere. Posledica je znatno nižje število žensk nego moških. Dočim je v angleških mestih po 1070 žensk na 1000 moških, jih je v Bombayu samo 565 in v Calcutti celo samo 430. Odtod mnogomoštvo in širjenje prostitucije. V Calcutti, ki šteje 1.403.300 prebivalcev, je sicer samo 16.000 javnih izgubljenk, torej razmeroma manj nego v evropskih mestih, toda zato je pa tajna prostitucija tembolj razširjena. Strašna je umrljivost otrok. V Madrasu n. pr. je umrljivost otrok trikrat večja nego v Londonu; jetika je prokletstvo indijske tekstilne industrije. Washingtonske določbe glede ženskega in otroškega dela v Indiji ne veljajo; tu morajo ženske delati po 11 ur dnevno, otroci pod 9 leti pa po 7 ur s samo polurnim odmorom v celem delovnem času. Tako je

evropska civilizacija na razvalinah vzhodnega paradiza ustvarila najstrašnejši industrijski pekel.»

IZ LONDONA V NEW YORK V DESETIH URAH.

Avstrijski inženir Ellison je iznašel nov tip aeroplana, ki bo mogel v desetih urah iz Londona v New York. Bo to velikan, ki bo meril v krilni razpetosti 70 m, a ne bo imel ne ladje ne repa. Kabine in motorji bodo nameščeni pod krili, v kabinah da bo moglo brzeti 500 km na uro, se bo moralo dvigniti namreč 10.000 do 12.000 m visoko, kjer je trenje zraku neznamno, a kjer je zrak tudi tako redek, da ne zadostuje za dihanje. Letalo izdelujejo v neki nemški laki in bo kmalu dogotovljeno.

Ali živali jočejo?

S tem vprašanjem so se že delj časa bavili strokovnjaki in, kakor nam poročajo, se jim je posrečilo dognati, da se razne živali, tako na pr. osli, opice, velblodi, žirafe itd. jočejo in da poznajo tudi žalost. Tako pripoveduje gospa Burton, da je opazila na nekem svojem potovanju, kako so zdrknile solze po licu nekega izmučenega velbloda v sirijski puščavi. Dr. Boerlage pravi, da so na Javi mladiči neke opice, ki jo je ustrelil, umrli od žalosti. Ravnotako pripoveduje znani afriški raziskovalec Livingston, da je imel priliko videti opico, ki je jokala kot razvajen otrok, če jo niso vzeli v naročje.

Z VLAKOM SKOZI GOREČI GOZD.

Leningrajski listi poročajo o razburljivi železniški vožnji skozi ogenj. V bližini neke železniške postaje je opazil strojevodja nekega osebnega vlaka, da besni pred vlakom v razdalji kakih 150 m vseokrog strašen požar. Na eni strani proge je gorel ogromen gozd, na drugi pa neko skladišče. Ker nimogel vlaka pravčasno ustaviti, je drvel skozi ogenj z največjo brzino. Čulo se je pokanje šip in prestrašeno kričanje potnikov. 15 minut nato je strojevodja vlak ustavil. Vsed silne brzine, s katero je drvel vlak skozi ogenj, se ni vžgal niti eden voz. Samo šipe so popokale in tri ženske so se onesvestile. Nekateri potniki so izjavili, da se niso niti zavedali, v kako strašni situaciji so se nahajali, opazili so samo močno svetlobo ter začutili silno vročino, vse to pa je trajalo samo par sekund. Vlakovodja je zadobil lažje poškodbe.

Zobozdravnik
Dr. D. Sarđoč
špecialist za ustne
in zobne bolezni
perfekcioniran na dunajski kliniki
ordinira
v TRSTU
Via Imbriani 16/III. (prej Via S. Giovanni)
od 9—12 in od 5—7 ure

Pogrebno podjetje „Nuova Impresa“
Odlikovano z diplomo, zaslužnim križcem in zlato medaljo
Corso V. E. III 47 - TRST - Telefon št. 14-02
Prireja vsakovrsne razredne pogrebe, kakor tudi pogrebne prevoze na deželo z železnico, konji in z lastnim posebnim avtovozom. Velika zaloga krst iz vseh vrst lesa in kovin, vencev, sveč in vseh drugih mrtvaških potrebščin. Prodaja na drobno in debelo. — Nočna inšpekcija v zalogi (lastni prostori).
ulica Tesa št. 31. - Telefon 14-02x2
Lastnik in upravitelj **H. STIBIEL.**

Ljubljanska kreditna banka
Telefona: 5-18; 22-98
Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre 11 Telefona 5-18; 22-98.
BRZOJAVNI NASLOV: BANCALUBIANA

Podružnice; Gorica, Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, N. Sad, Ptuj, Sarajevo, Split	Centrala v Ljubljani Delniška glavna in rezervni sklad: 60.000.000 dinara.
--	---

Bavi se z vsemi bančnimi posli. - Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje z 4%, a vloge na tekoče račune z 4 1/2% netto. - Za odkaz vezanih vlog plača odstopke po dogovoru. - Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne pušice (SAFES)

Blagajna je odprta od 9 1/2 do 12:50 in od 14 1/2 do 16 ure.

IVAN PIVK
IDRIJA
Velika zaloga Italijan. vina
na debelo in drobno.
Se priporoča

GLYKOL
proti malokrvnosti
Jako učinkovito sredstvo posebno v poletnem času in v vročini. Kdor se čuti šibek na živcih in trpi na glavobolu, naj uporablja edino le „GLYKOL“, ki ozdravi v najkrajšem času. - Cena steklenici L 7.—. Za celo zdravljenje zadostuje o s e m steklenic.
Dobiva se le v lekarni
Castellanovich, Via Giuliani 42
(Sv. Jakob)

ZOBOZDRAVNIK
Dr. LOJZ KRAIGHER
specialist za zobe in usta
sprejema
v Gorici na Travniku št. 20
in
v AJDOVŠČINI (nasproti posojilnici)

Josip Klun
trgovina porcelanastih predmetov
TRST, ul. Mazzini 40, prej ul. Nuova
SKLADIŠČA:
Piazza Scorcola št. 1 in v prosti laki skladišče št. 6, I. - Telefon 29-84. B.
Velika izbira porcelana, gline, stekla emajliranih in aluminijastih kuhinjskih posod in bogata izbira
::: predmetov za poročna darila :::
Izključna prodaja cilindrov za luči št. 3, 3, 8, 11 na debelo za Trst, Furlanijo, Istro in Dalmacijo iz najčistejšega kristaliziranega stekla. Cilindri oviti v kartonastih škatljah mesto v slami.
Cene brez vsake konkurence!!

— Proti predsedniku turške republike Kemal paši so zarotniki pripravili atentat, pa jim ni uspelo. Kemal paša se je v turških konservativnih krogih zameril, ker je pričel nasilno uvajati v Turčijo evropsko civilizacijo, kakor nekdanji car Peter Veliki v Rusijo. V zaroto je zapletenih par višjih glav kakor kažejo aretacije. V zapore so namreč odvedli tudi nekaj poslancev in celo bivšega naučnega ministra in par generalov.

— Znorel je v Dortmundu na Nemškem 45-letni mesar Blaževski in izvršil v blaznosti strašno dejanje: umoril je ženo, dva otroka in dve drugi osebi, nato je pa še samega sebe usmrtil.

— Pohleven kralj živalstva je onil lev, ki je te dni, kakor poročajo iz Züricha, v Chaux des Fonds ušel iz kletke ter se mirno sprehajal po ulicah in ni nikomur storil nič zlega. Ulovili so ga spet in ga odvedli v njegovo omreženo kraljestvo.

— Ples v Rusiji. Sovjetska vlada je že pred časom izdala stroge naredbe glede plesnih zabav. V zadnjem času pa so se nekoliko premislili in dovolili, da smejo tudi delavci plesati v nekaterih dneih; dovoljeni so samo stari plesi, moderni plesi pa so strogo zabranjeni.

— Kitajski roparji so pri Kantonu napadli oddelek portugalskih čet. Vnela se je huda bitka, v kateri je bilo 300 roparjev ubitih, 150 pa ranjenih; tudi njihovega poveljnika so spravili s sveta.

Za zabavo in smeh.

V vlaku

Gospodična se obrne do gospoda, ki je sedel pri oknu in ga prosi, naj okno zapre, ker je zunaj tak mrz. Gospod pa ji reče: Gospodična, ali mislite, da bo zunaj bolj gorško, če okno zaprem?

Korajža

Sodnik: Torej vi, priča, ste bili deset korakov oddaljeni od obtoženca, ko je prvič ustrelil?

Priča: Približno deset korakov.

Sodnik: In pri drugem strelu?

Priča: O, pri drugem strelu pa že kakih sto korakov...

Čuden nagrobni napis

Vdova Frida Žmansova je postavila na grob svojega moža spomenik s sledečim napisom:

Tu počiva Toni Žmans. Spomenik postavila žalujoča soproga, zapuščen v tugi in bolesti, ki se bo odslej morala sama preživljati z razprodajo blaga v ulici Sedmih jezer št. 50. V zalogi ima: peresa, svinčnike, papir, pivnike, črnilo, gumijeve podpetnike, gumbe, lasnice, glavnike, globin, prah za uničevanje muh, bolh in stenic itd. itd. — Žalujoča soproga.

Odkritosrčnost

Mati: Kdo je pa danes največ znal v šoli.
Anica: Gospodična učiteljica!

V šoli

Učitelj: Kdo je odkril Ameriko?

Pepček: Kristof Kolumb.

Učitelj: No, kaj boš povedal o Kolumbu?

Pepček: Ko bi bil Kolumb ostal doma, bi nam sedaj ne bilo treba plačevati Ameriki dolgove.

Navada

Učitelj: Tvoje računске naloge so zmerom napačne. Ali ti doma nihče ne pomaga?

Mihec: Oče mi pomaga.

Učitelj: To je pa res čudno. Kaj pa je tvoj oče?

Mihec: Natakari.

Stari Slovani

Učitelj: Kakšne lase so imeli stari Slovani?

Tonček: Sive.

Učitelj: Kako to?

Tonček: Saj so bili — stari.

Odgovorni urednik: JANKO RUNTIČ.

G. PIKEL

POSTOJNA

Trgovina z mešanim blagom
železnino in steklom na drobno
in debelo.

ŠEPETAVEC MARIJA

IDRIJA

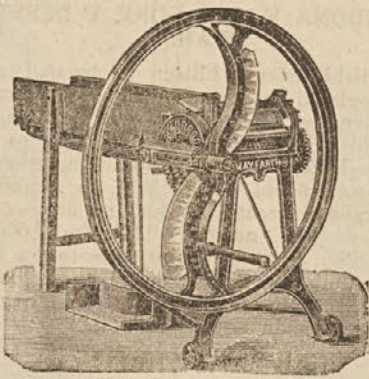
priporoča cenjenemu občinstvu svojo zalogo pristnega vipavskega in istrskega vina. Dobra domača kuhinja.

Razpolaga z dvoriščem za shrambo vozov in s hlevom za 30 glav živine.

Točna postrežba.

Točna postrežba.

Kmetijski stroji

Tržaški Kmetijski družbi v Trstu

je dospel velika izbira raznih kmetijskih strojev iz inozemstva in sicer:

Slamoreznice znamke «Mayfarth» z verigami raznih velikosti.

Grozdne stiskalnice (preše), grozdni mlinci znamke «Mayfarth» in drugih znamk.

Gnojnične sesalke, plužna telesa, travniške brane, mlečni posnemalniki itd.

Kmetovalce, ki se zanimajo za te stroje, vabimo, da si jih ogledajo v naših skladiščih v ulici Tore bianca 19 in v ulici Raffineria 7. Telefon št. 44-39.

SEMENA, KMETIJSKE POTREBŠČINE.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ima največjo izbero zajamčenih semen od najboljših nemških tvrdk. Te dni je prejela novo pošiljatev semena jesenske repe okrogle, solate endivije, motovilca, kasnih brokijev, cvetočega karfiola, razne vrste spinacije in razna druga poljska in vrtna semena. Seme inkarnatke ali rdeče detelje, ki nam je za nekaj dni zmanjkalo, nam je zopet dospel. — Razno kmetijsko ročno in vprežno orodje. — Živinska sol. Naročnikom živinske soli smo odposlali po železnici naročeno količino.

Umetna gnojila. Zbiramo še vedno predznanbe za superfosfat, kalijevo sol in žveplenokisli amonijak.

Priporočamo kmetovalcem naj ne odlašajo s prijavi za umetna gnojila, ker se na prepozno dospel naročila ne bomo ozirali. Kmetijske stroje vseh vrst imamo v naših skladiščih, ulica Tore bianca 19 in Raffineria 7, Tel. št. 44-39.

Slamoreznice znamke «Mayfarth», raznih velikosti imajo v zalogi: Mlekarska zadruga v Trnovem, Kmečka Posojilnica v Vipavi in trgovina Goljevšček v Sezani.

KNJIGARNA IN PAPIRNICA

J. ŠTOKA

Trst, Via Milano 37

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

Lastna knjigovoznica

Založba VEDEŽA, Kleinmayerjevega italijansko-slovenskega in slovensko-italijan. SLOVARJA.

Ima v zalogi vse najnovejše slovenske knjige.

Naročila po pošti se izvršijo točno in hitro

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročtvom uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torre bianca 19, I. nad.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tek. račun in vloge za ček. promet ter obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema Dinarje na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (safes)

Uradne ure za stranke od 8 1/2 - 13, 16-18

Ob nedeljah je urad zaprt

Telefon št. 25-67.

Najstarejši sloven. denarni zavod

Čevljarnica Forcessin

Odlikovana na mednarodni razstavi v Genovi z „Diploma di gran premio“

TRST - Via Giuseppe Caprin št. 5 pri Sv. Jakobu - TRST

Kdor išče obuvale
cenó a vendar lepo,
ta bo pomislil maio,
ne kupil kar na slepo!

In želi bo k „FORCESSINU“,
ki v Trstu vsem od kraja
— ubožen al' bogatino —
najboljše čevlje daja ...

Čevlji za delo
L 48.—

Čevlji za delo
L 48.—

BUFET PRIMC

Trst, ulica XXX Ottobre 19, nasproti kavarne Commercio

Točim najboljše istrsko in vipavsko vino ter kraški teran. — Vedno sveže Dreherjevo pivo. Mrzla in gorka svinjina, sardine itd. — PGSTREŽBA TOČNA.

Za obilen obisk se priporoča

Lastnik IVAN PRIMC.

JAKOB BEVC - TRST

urarna in zlatarna

Trst - Campo S. Giacomo št. 5

Podružnica: S. M. Magdalena zg. št. 1

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah
KRONE plačuje više kot vsi drugi
RAZNA DARILA ZA BIRMANCE.

KLINIKA Dr. CICERO

POSTOJNA

Notranje bolezni in operacije.

ŽARKI X

hitro zdravljenje jetičnega vnetja vršcev.

Spomnite se „Šol. društva“!

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

Špecljalist za ustne in zobne bolezni.

Ordinira

v GORICI na Travniku 5. II.
od 9. do 12. in od 3. do 5.

„MUNDLOS“ šivalni stroji

„Göricke“

dvokolesa, motorini „FIAM“ in belgijske puške se vdohe le pri

Josipu Kerševaniju

GORICA — Piazza Cavour 9 — GORICA

Prva odlikov. tovarna in zaloga pohištva

Tvrdka ustanovljena l. 1898. na Goriškem Tvrdka ustanovljena l. 1898.

Gorica, ul. Carducci 14 (pr. Gosposka ulica)

50 spalnih in jedilnih sob na izbero od najnavadnejših do najbolj luksurjoznih. - Cene zmerne. - Solidna izdelava. Lastno izdelano pohištvo od najboljših profesionistov.

ANTON BREŠČAK

GORICA, Via Carducci 14 (prej Gosposka ul.)